

Cămaşa lui Cristos

LLOYD C. DOUGLAS

Cămașa lui
Cristos

Traducere de Teofil Stanciu

O lucrare clasică despre un om
aflat în căutarea credinței și adevărului

Casa Cărtii, Oradea
2010

Copyright © 1942 Lloyd C. Douglas.

Copyright © reînnoit în 1969 de Virginia Douglas Dawson și
Betty Douglas Wilson.

Ediția autorizată în limba română este publicată cu acordul
Houghton Mifflin Harcourt Publishing Company
prin intermediul Agenției literare Livia Stoia.

*Toate drepturile asupra ediției în limba română aparțin editurii Casa Cărții.
Orice reproducere sau selecție de texte din această carte este permisă doar cu
aprobarea în scris a editurii Casa Cărții, Oradea.*

Citatele biblice sunt luate din Sfânta Scriptură, traducerea Dumitru Cornilescu.

Cămașa lui Cristos

de Lloyd C. Douglas

Copyright © 2010 Editura Casa Cărții

O. P. 2, C. P. 30,

410670 Oradea

Tel. / Fax: 0259-469057; 0359-800761; 0728-874975

E-mail: info@ecasacartii.ro

www.ecasacartii.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
DOUGLAS, LLOYD CASSEL

Cămașa lui Cristos / Lloyd C. Douglas ; trad.:

Teofil Stanciu. - Oradea : Casa Cărții, 2010

ISBN 978-606-8282-02-2

I. Stanciu, Teofil (trad.)

232.9(0:82-31

821.111(73)-31=135.1

Traducerea: Teofil Stanciu

Editarea: Simona Tămaș

Tehnoredactarea: Vasile Gabrian

Coperta: Adrian Mihocăș

*Dedicată, în semn de prețuire,
lui Hazel McCann
care se întreba ce s-o fi întâmplat cu
cămașa lui Cristos.*

MAREA
NORDULUI

BRITANNIA

OCEANUL
ATLANTIC

GERMANIA

LUTETIA

GALLIA

RAETIA

NORICUM

ILLIRIA

TOLETUM

HISPANIA

TARRACO

MASSILIA

PISA

ROMA

ARPINO

NAPOLI

I. CAPRI

BRINDISI

M

A

R

€

A

MAURITANIA

CARTAGINA

AFRICA

M

€

D

**IMPERIUL
ROMAN
33 d.H.**

0 100 200 300 km

**PROVINCIA
IUDEEA**

FENICIA

DAMASC

SIRIA

TIR

GALILEEA

CAPERNAUM

TIBERIADA

MAREA GALILEEI

SEPPHORIS

CANA

CEZAREA

DECAPOLE

SAMARIA

JORDAN

MAREA MOARTĂ

IERIHON

IERUSALIM

BETANIA

IUDEEA

MINOA

DACIA

MAREA NEAGRĂ

MACEDONIA TRACIA

TESALONIC

ASIA

GRECIA

ATENA

MESOPOTAMIA

ANTIOHIA

SIRIA

TERRA

IERUSALIM

CIRENE

ALEXANDRIA

MEMFIS

ARABIA

EGIPT

O introducere

ANDREW M. GREELEY

Când am citit *Cămașa lui Cristos*, aveam vreo 14 ani și eram prin clasa a VIII-a. Cartea a avut asupra mea o influență hotărâtoare. Această introducere pe care o scriu la o nouă ediție este, probabil, o modalitate de a-mi achita o datorie demult uitată față de Lloyd C. Douglas.

Cămașa lui Cristos a fost primul roman pe care l-am citit în viața mea și mi-a schimbat concepția despre religie, despre ficțiune și despre relația care poate exista între cele două. De-a lungul anilor, am continuat să meditez la această relație, mai ales după ce am început să-i devorez pe așa-numiții romancieri catolici despre care se discuta foarte mult în Biserică pe vremea când eram tânăr: Graham Greene, Evelyn Waugh, François Mauriac, George Bernanos, Leon Bloy. În sfârșit, după patruzeci de ani, când eu însumi m-am apucat să scriu beletristică, această activitate a fost consecința unui proces intelectual și imaginativ care a început cu lectura romanului *Cămașa lui Cristos*.

Am început cartea în tihna camerei mele din casa părintească, de pe bulevardul Mayfield & Potomac, din vestul orașului Chicago, cu oarecare ezitări și chiar cu un sentiment de vinovăție. Pe de o parte, cartea fusese deja citită și discutată de mulți dintre prietenii părinților mei: unora le plăcuse, însă alții se declaraseră șocați de felul în care interacționează cu textele biblice. Pe de altă parte, romanul fusese vehement contestat de către presa catolică oficială.

Acuzația, din câte îmi aduc eu aminte, era că lucrarea lui Douglas ar fi „naturalistă” și „raționalistă” în descrierea minunilor lui Isus, o învinuire care, privită retrospectiv, pare absurdă chiar și pentru presa

catolică de azi. Probabil că Douglas a găsit o explicație naturală pentru preschimbarea apei în vin – la nunta din Cana – și pentru înmulțirea pâinilor și peștilor, dar cu siguranță că nu a încercat să explice astfel majoritatea minunilor. Ba dimpotrivă. Marcellus a ajuns, în cele din urmă, să creadă tocmai datorită minunilor despre care a auzit sau la care a asistat el însuși. Faptul că acum patruzeci de ani Douglas era acuzat că n-ar fi suficient de literal, iar azi este învinuit de către unii bibliști catolici că ar fi prea literalist indică o transformare în sânul catolicismului.

În ciuda temerilor că aș fi fost infidel moștenirii mele catolice, n-am putut lăsa cartea din mână. Era pentru prima dată în viață când experimentam forța unui narator priceput în a crea o lume proprie și personaje proprii care îmi subjugau atenția și îmi antrenau întreaga ființă. Iată, îmi spuneam, așa lucrează un adevărat povestitor și de aceea citesc oamenii romane!

Mai mult decât atât, lumea pe care o înfățișa era o lume cu care eram deja familiarizat de la orele de religie, din școala catolică – lumea din vremea lui Isus, cu Ierusalimul și Roma, cu Grecia și Galileea primului veac d.H. (sau e.n. – era noastră – cum îi spunem acum, de teama că i-am putea ofensa probabil pe necredincioși făcând referire la Domnul). Dar, în vreme ce la orele noastre de religie, Isus și contemporanii Săi păreau să aparțină unei alte lumi și unei alte specii, personajele din *Cămașa lui Cristos* erau la fel de reale precum vecinii, colegii de clasă sau fata de vizavi.

Pentru mine, aceasta a fost o experiență religioasă foarte intensă. Straturile de pioșenie, sentimentalism și evlavie adăugate la Biblie au făcut-o dacă nu cu totul ireală, atunci cel puțin au transformat lumea ei într-un univers ce părea să existe după cu totul alte legi decât cele ale realității. Faptul de a-i întâlni pe Ioan, Petru, Ștefan, Pavel sau Bartolomeu și de a asculta oameni adevărați care chiar Îl întâlniseră pe Isus în carne și oase a schimbat radical și definitiv percepția mea religioasă. Acum puteam spune că Noul Testament și lumea mea se înlănțuiau unitar, nu mai era o ruptură între ele.

Poate că felul în care învățătorii noștri vorbeau despre Biblie n-a avut același efect asupra tuturor, dar am înțeles de-a lungul anilor că, încercând să prezentăm eroii biblici ca pe niște super-oameni, noi, cei care îi învățăm pe alții, ajungem adesea să-i facem inumani, astfel

încât devin cu totul neinteresanti pentru oamenii de rând. Nu aceasta a fost, cu siguranță, intenția evangheliștilor, dar adesea distorsionăm intențiile lor ca să se potrivească mai bine cu țelurile și spaimile noastre. Un roman precum *Cămașa lui Cristos* reînvie lumea din timpurile biblice și restabilește legătura între noi și oamenii care au trăit evenimentele relatate în Scriptură.

Iar asta nu e puțin lucru. Isus și prietenii Săi au devenit mai reali ca niciodată pentru mine în acele seri de lectură în tihna camerei mele. A fost un moment de cotitură în viața mea.

Oare de ce, m-am întrebat, nu există mai multe scrieri de acest fel? Această întrebare e și astăzi, cred eu, pertinentă.

Când am reluat cartea ca să pregătesc acest text, am fost nerăbdător să văd dacă nu cumva amintirile mele nostalgice exageraseră impactul cărții. Oare avea să mă țină și acum cu sufletul la gură? Oare avea să reînvie lumea din secolul I? Oare mai păstra capacitatea de a reîmprospăta relatările din Noul Testament? Oare, pe paginile scrise de Douglas, moartea lui Ștefan, de pildă, despre care am auzit de atâtea ori în Faptele apostolilor, avea să devină un eveniment mai degrabă „real” decât unul „devoțional”?

Sunt fericit să mărturisesc că nu am fost dezamăgit. Încă sunt atașat de Marcellus, Demetrius sau Diana. Încă sunt încântat de întâlnirea cu Marele Pescar sau cu Pavel care stă deoparte lângă mulțimea care-l lapidează pe Ștefan. Îmi dau seama cât de tare mi-a influențat Douglas „imaginea” pe care o am despre personajele Bibliei. *Cămașa lui Cristos* a rămas încă o carte fermecată, scrisă de un narator iscusit. O nouă generație care nu a citit cartea și care nu-și mai amintește nici măcar filmul (primul film istoric pe ecran lat, din câte îmi amintesc, cu incredibil de tână și frumoasă Jean Simmons în rolul nenorocitei Diana) o poate găsi la fel de interesantă precum a fost pentru noi cu patruzeci de ani în urmă. Ar trebui să fie și azi la fel de populară ca atunci. Lloyd Douglas a scris un roman religios clasic, care nu se adresează numai unei anumite epoci, unui spațiu anume.

Cea mai importantă decizie pe care a luat-o ca narator – unul care, pentru mine, tinde către genialitate – a fost să nu-L aducă pe Isus în scenă ca personaj. Aflăm despre El din amintirile și experiențele celor care L-au cunoscut. Asemeni lui Marcellus, nu suntem martori oculari, ci pelerini care caută să afle despre Isus de la martorii oculari.

Această strategie narativă sporește suspansul cititorului și, totodată, îi permite lui Douglas să evite o portretizare directă a lui Isus – demers în care au eșuat toți dramaturgii sau naratorii care s-au încumetat să-l întreprindă.

Domnul este – dacă ar fi să folosesc o exprimare mai puțin ortodoxă – un personaj alunecos. Artele vizuale pot să-L înfățișeze, mai bine sau mai prost, deoarece în tablouri El nu vorbește și nici nu acționează. Însă în literatură El apare fie prea bun ca să fi fost om, fie prea uman ca să fi fost bun. Uneori, ca în cazul filmului *Jesus Christ Superstar*, autorul cade în amândouă greșelile.

Lăsându-L pe Isus în afara narațiunii, Douglas păstrează nealterate câteva din trăsăturile Sale esențiale: misterul, capacitatea Lui de a surprinde, refuzul deconcertant de a Se lăsa prins în categoriile în care ne străduim să-L fixăm și să-L cuprindem.

Tocmai pentru că Îl întâlnim pe Isus doar prin intermediul celor care L-au cunoscut și al lucrării Lui în ei, iar în final prin felul în care i-a afectat pe Marcellus și pe Diana, El rămâne mereu cumva mai cuprinzător decât viața. Singurul Isus adevărat este Acela care e mai mare decât viața, care nu poate fi prins în categoriile noastre, care evită tentativele noastre de a-L reduce la dimensiuni convenabile care L-ar face util cauzelor noastre.

În recentul său studiu *The Silence of Jesus*, John Breech analizează o mulțime de parabole și afirmații ale lui Isus a căror autenticitate nu este contestată de către savanți. Breech susține că oricine privește la Isus așa cum este El văzut prin prisma acestor parabole (Fiul risipitor, Pilda lucrătorilor viei sau Samariteanul milostiv) întâlnește o persoană mai surprinzătoare și mai contrariantă decât acel Isus pe care Îl știm din tradițiile noastre religioase, un om care nu doar că uimește, dar propovăduiește mirarea și surpriza. Isus nu a venit să furnizeze răspunsuri la probleme politice sau religioase, susține Breech, ci să ne intrige cu nemăsurata putere a bunătății Sale care dă viață Universului și care poartă numele de Tată din ceruri.

Unii vor considera această imagine prea săracă și inconsistentă. Mulți savanți vor contesta unele interpretări ale parabolilor. Totuși, e greu de contestat că Isus a venit ca să dovedească minunata, surprinzătoarea și uimitoarea dragoste a lui Dumnezeu. În împărăția milei lui Dumnezeu, observa un scriitor, există întotdeauna loc

pentru surpriză și mirare. Și, după cum remarca prietenul meu, părintele John Shea, poate că cea mai bună cale de a ne pregăti de moarte – noi, cei care suntem ucenicii lui Isus – este să ne dezvoltăm receptivitatea la surprize.

În prezent, nimeni nu ar mai accepta explicația pe care o dă Douglas pildei lucrătorilor viei; este aproape unanim acceptat că nu avem de-a face cu o povestire moralizatoare, ci cu una care vorbește despre Dumnezeu. După standardele omenești, gospodarul era nebun. Nu răzbești într-o afacere dacă îi plătești și pe cei care nu lucrează. Ideea parabolei este că dragostea lui Dumnezeu e atât de puternică, atât de fierbinte, atât de iertătoare, încât, după măsura omenească, poate părea foarte bine o nebunie: Isus ca un om al miracolelor, un om al surprizelor. În ciuda tentativei lui Douglas de a raționaliza interpretarea parabolei și în ciuda faptului că nu avea la dispoziție toate studiile făcute asupra pildelor în ultimele patru decenii, Douglas și-a păstrat nealterată intuiția că Isus era un om minunat, plin de surprize, pricepând astfel că tocmai misterul care-L înconjoară, ne face incapabili să-L fixăm pe Isus în categoriile noastre și Îl face atât de atractiv.

Orice reprezentare a lui Isus care a fost închisă în formulele noastre a devenit neatractivă tocmai datorită faptului că un asemenea Isus nu mai este minunat, misterios și surprinzător. Pentru a ne putea justifica ideologia politică, putem adesea să-L reducem pe Isus la un model de conservator de dreapta sau la cel al unui revoluționar marxist cu arma în mână. Dar, procedând astfel pentru propria satisfacție, vom descoperi cu groază că oricine ar fi acel cineva pe care ni l-am luat ca aliat, sigur nu e Isus. Putem să-L definim în categoriile ilustre, și în mare parte ininteligibile, ale filosofiei grecești vechi, exultând cu emfază că aceasta este adevărata credință a înaintașilor noștri, însă vom descoperi curând că oamenii se vor închina altcuiva. Ori putem să-L transformăm într-un literalist, care joacă după cum Îi cântăm noi, însă credincioșii iar se vor închina altuia. Odată fixat în anumite categorii imobile, Isus nu mai e adevăratul Isus.

Desigur că pot exista interpretări filosofice și teologice, se pot deduce concluzii politice și sociale din mesajul Său, dar trebuie să păstrăm în toate smerenia și prudența, știind că Isus este mult prea

imprevizibil, mult prea minunat, prea misterios și imposibil de încadrat, mult mai măreț decât viața însăși, ca să-L putem fixa perfect într-o anumită matrice interpretativă.

Dacă ar fi scris în zilele noastre, Douglas ar fi dat mult mai multă atenție mărturiei pe care a depus-o Isus despre Tatăl – năucitorul, pe jumătate nebun (după standarde umane), a Căruia dragoste face toate lucrurile posibile. O asemenea subliniere n-ar face decât să sporească impactul depoziției lui Douglas. El a știut, ori a intuit, că taina lui Isus rezidă în surpriză și mirare, în misterul necuprins și pasionant care nu poate fi niciodată pe deplin elucidat sau înțeles în categoriile cognitive, aserțiunile teologice și filosofice omenești, oricât de utile și necesare ar fi acestea. Tocmai acesta e motivul pentru care, printr-o lovitură de maestru al tehnicii narative, autorul Îl ține pe Isus în afara intrigii, de unde El îi uimește, unul după altul, pe Demetrius, pe Marcellus, apoi pe Diana.

Și de unde, dacă-i lăsăm măcar o portiță, ne va surprinde iarăși și pe noi, din paginile acestei cărți.

1

Având doar cincisprezece ani și fiind prea preocupată să crească, perioadele în care Lucia stătea să chibzuiască erau rare și scurte; în această dimineață însă se simțea copleșită de răspunderi.

Cu o seară înainte, mama ei – care arareori îi vorbea despre lucruri mai ieșite din comun decât despre însemnătatea mâinilor curate și a sufletului nepătat – îi vorbise între patru ochi despre posibilele urmări ale cuvântărilor îndrăznețe ținute ieri de către tatăl ei, în Senat; iar Lucia, măgulită de această dovadă de încredere, răspunsese cu toată hotărârea că prințul Gaius nu avea puterea să ia vreo măsură.

Dar după ce se băgă în pat, Lucia începu să se frământa. Gaius putea foarte bine să nu ia în seamă judecățile aspre ale tatălui ei împotriva risipei și nepriceperii ce caracterizau guvernul său, dacă n-ar fi avut deja pricini mai vechi de nemulțumire din partea familiei Gallio. Exista însă o nemulțumire pe care nimeni altcineva n-o mai știa decât ea... și Diana. Acum trebuiau să fie cu toții foarte vigilenți, altfel puteau să aibă parte de mari neplăceri.

Fu trezită devreme de cântul păsărelelor. Încă nu se obișnuise cu ciripitul lor zglobiu, pentru că se întorseseră mai devreme decât le era năravul. Anul acesta primăvara sosise și se înstăpânise înainte de sfârșitul lunii februarie. Când se trezi, Lucia își dădu seama că frământarea din ajun nu o părăsise. Stăruia încă, precum o durere de dinți.

Se îmbracă fără zgomot, ca să n-o trezească pe Tertia, care dormea sfărăind în alcov – și care avea să se sperie când se va trezi și va vedea

patul stăpânei gol –, și își încheie sandalele, după care porni pășind pe splendidul mozaic înflorat care se întindea de la iatacul ei, către odaia de zi și coridor. Coborî scara impunătoare care dădea în atrium și se opri în peristil, cu mâna streășină la ochi, să n-o orbească soarele.

De un an și mai bine, Lucia își dădea seama că creștea în statură și că se prefăcea cu repeziciune într-o femeie adevărată; însă aici, în galeria pavată cu mozaic se simțea mereu neînsemnată. Întreaga alcătuire a acestui peristil imens o făcea să se simtă mărunț: coloanele de marmură care susțineau porticele, falnicele statui care stăteau demne și tăcute pe pajiștea îngrijită, argintul artezienelor care țâșneau în înălțimi. Lucia știa că, oricât ar fi crescut, aici se va simți mereu ca un copil.

N-avea cum să se simtă mai matură nici când, pășind de-a lungul dalelor multicolore, dădu cu ochii de Servius, a cărui față arăta la fel de arsă de soare și zbârcită ca pe vremea când Lucia era doar o copilă. Fluturând din degete și zâmbind ca răspuns la salutul serios al bătrânului – care-și duse vârful suliței la fruntea încruntată –, fata se îndreptă către pergola acoperită de vie, din celălalt capăt al curții dreptunghiulare.

Acolo, cu brațele încrucișate pe balustrada de marmură ce dădea spre grădinile terasate, spre copaci și spre bazinul pardosit cu piatră și de unde priveștiștea asupra orașului și râului își tăia răsuflarea, Lucia se străduia să hotărască dacă să i se destăinuie lui Marcellus. L-ar înfuria la culme, desigur, iar dacă fratele ei ar încerca să ia vreo măsură, n-ar izbuti decât să înrăutățească situația; însă trebuia să afle cineva din familie în ce fel îi privea Gaius, înainte să se ivească și alte primejdii. Lucia se gândea că e aproape cu neputință să vorbească între patru ochi cu fratele ei înainte de nămiezi; Marcellus fusese la banchetul tribunilor militari – unde, pesemne, stătuse toată noaptea – și n-avea să se trezească înainte de prânz. Cu toate acestea, ea trebuia să aleagă îndată ce să facă. Acum îi părea rău că nu-i spusese lui Marcellus încă de vara trecută.

Zgomotul târșăit de sandale o făcu să se întoarcă. Decimus, căpetenia slujitorilor, venea spre ea însoțit de gemenele din Macedonia, care țineau pe palme talere de argint.

– Dorește stăpâna să îi fie servit micul-dejun aici? întrebă Decimus cu o plecăciune adâncă.

— De ce nu? răspunse Lucia distrată.

Decimus se răsti la cele două gemene, iar fetele se zoriră să întindă masa, în vreme ce Lucia le admira mișcărilor grațioase cu zâmbetul pe buze și cu aceeași curiozitate cu care ar fi privit zbenguiala a doi cățeluși. Erau făpturi drăguțe, ceva mai în vârstă decât ea, dar mai scunde, sprintene și mlădioase și semănau una cu alta ca două picături de apă. Era pentru prima dată când Lucia le vedea la lucru, fiindcă fuseseră cumpărate abia de o săptămână. Se pare că Decimus, care le instruisese, socotise că erau gata să-și ia în primire îndatoririle. Avea să fie interesant de văzut cum se descurcau, pentru că tatăl ei zicea că fuseseră crescute într-o casă de oameni cu stare și era, probabil, întâia oară când trebuiau să servească la masă. Fără să arunce vreo privire nedumerită spre tânăra care le privea, își vedeau de treabă tăcute și sârguincioase. Amândouă erau foarte palide, băgă de seamă Lucia, pesemne că de la galerile în care fuseseră aduse.

Una dintre slăbiciunile tatălui său și totodată cea mai neobișnuită pasiune era să aibă sclavi de mare preț. Familia Gallio nu avea foarte mulți robi, deoarece tatăl Luciei considera că ar fi o fală josnică, periculoasă și peste măsură de costisitoare să te înconjori de sclavi care nu fac decât să mănânce, să umble îmbufnați și să uneltească. Își alegea sclavii cu aceeași grijă cu care își cumpăra o statuie frumoasă sau orice alt obiect de artă. Nu se ducea la târgurile publice. Când reveneau legiunile de la campanii militare din țări civilizate, comandanții dădeau de știre cunoscuților lor că aveau un număr mic de robi de viță nobilă. Tatăl ei cobora, cu o zi înainte să fie scoși la vânzare, și îi cerceta cu de-amănuntul, se interesa de trecutul lor, îi lua la întrebări, iar dacă se întâmpla să afle vreunul pe care dorea să-l ia acasă, oferea un preț. Nu spunea niciodată celor din familie cât a dat pe sclavi, dar părerea tuturor era că nu se zgârcea deloc atunci când târguia asemenea marfă.

Majoritatea cunoștințelor lor erau permanent nemulțumite de sclavi, cumpărând și vânzând, schimbându-i continuu. Cât despre tatăl ei, foarte rar se descotorosea de câte unul, iar când totuși se întâmpla, era din pricina faptului că vreunul dintre sclavi îl maltrata pe altul mai mic în rang. În urmă cu un an, pierduseră astfel o bucătăreasă nemaipomenită. Minna era nestăpânită și crudă cu ajutoarele de la bucătărie, ocărând și lovind pe cine-i venea la mână.

În câteva rânduri, fusese prevenită că nu se purta bine. Apoi, într-o bună zi, Minna o palmui pe Tertia. Lucia se întrebă deodată pe unde și-o fi ducând Minna traiul. Ce gustoase erau tartinele ei cu miere...

Trebuia să recunoască: tatăl ei se pricepea să judece oamenii. Desigur, sclavii nu erau chiar oameni, dar unii semănau tare mult cu oamenii. Ca Demetrius, de pildă, care tocmai trecea printre coloane cu pași mari și egali. Tatăl Luciei îl cumpăraseră pe Demetrius cu șase ani în urmă și i-l dăruise lui Marcellus cu prilejul celei de-a șaptesprezecea aniversări. Ce zi minunată fusese atunci, când toți cunoscuții lor se adunaseră în forum ca să-l vadă pe Marcellus – proaspăt ras pentru prima oară în viața lui – pășind în față să-și primească toga albă. Luaseră cuvântul Cornelius Capito și tatăl lor, apoi îi pusese ră toga pe umeri. Lucia fusese atât de mândră și de fericită, încât inima îi zvâcnea nebunește și i se pusese un nod în gât, cu toate că ea de-abia împlinise nouă ani și nu prea înțelegea rostul celor petrecute, dar pricepea totuși că Marcellus trebuia să se poarte de acum înainte ca un bărbat – însă el mai uita asta când nu era Demetrius prin preajmă.

Lucia își țuguie buzele pline și zâmbi gândindu-se la legătura care se stabilise între cei doi: Demetrius era cu doi ani mai mare decât Marcellus, mereu încrunțat și cuviincios, îndeplinindu-și îndatoririle fără o clipă de răgaz; Marcellus era țăntoș și demn, însă uita uneori că e stăpân și începea, în chip neașteptat, să se poarte ca un prieten apropiat cu sclavul. Lucia era încântată să-i privească în astfel de momente, fiindcă îi stârneau hazul. Fără-ndoială că și legătura dintre ea și Tertia era cam la fel, însă ei i se părea cu totul altceva.

Demetrius era din Corint, unde tatăl lui – un proprietar de corăbii bogat – își arătase prea fățiș împotrivirea față de stăpânire. Lucrurile se petrecură pe neașteptate în familia lui Demetrius. Tatăl lui fu pedepsit cu moartea, cei doi frați mai mari fuseseră dați noului legat din Ahaia, mama lui își luă viața, iar Demetrius – înalt, chipeș și bine făcut – fu adus la Roma, strașnic păzit, pentru că nu era numai foarte prețios, ci și foarte primejdios.

Lucia își aducea aminte cum, cu o săptămână înainte de aniversarea lui Marcellus, îl auzise pe tatăl ei spunându-i mamei că abia de o oră cumpăraseră un sclav corintian. Fusese adânc impresionată, dar și speriată puțin.

— O vreme va trebui îngrijit cu mare atenție, zicea tata. S-au purtat rău cu el înainte. Cel care mi l-a vândut mi-a zis că ar fi mai bine să dorm cu jungherul sub pernă până ce se mai liniștește corintianul. Se pare că pe unul dintre temniceri l-a bătut crunt. De obicei, în astfel de împrejurări, l-ar fi potolit cât ai zice pește, dar aveau poruncă să-l aducă nevătămat la Roma. Au fost de-a dreptul ușurați să se vadă scăpați de el.

— Dar nu e primejdios? Întrebuse mama ei tulburată. Gândește-te ce ar putea să-i facă fiului nostru.

— Asta îl privește numai pe Marcellus, răspunsese el. Va trebui să câștige devotamentul acestui tânăr. Iar eu cred că fiul nostru e în stare. Demetrius n-are nevoie de altceva decât să știe că va fi tratat așa cum se cuvine. Nu se așteaptă să fie răsfățat. E doar un sclav, conștient și nemulțumit de starea lui, însă va răspunde cu bună-voință la disciplina omenoasă.

Apoi tatăl ei continuă spunând că după ce a plătit și a semnat documentele, l-a eliberat pe Demetrius din temniță, iar când a ajuns în piață, i-a dezlegat lanțurile cu mare grijă, căci încheieturile îi erau julite și însângerate.

— Apoi am pornit înaintea lui, continuase bărbatul, fără să mă mai uit în urmă să văd dacă se ține după mine. Mă dusese Aulus cu carul și mă aștepta la o aruncătură de băț de Poarta Appia. Pănuiam să-l iau și pe corintian cu mine, dar, în vreme ce mă apropiam de car, mi-am zis că mai bine îi spun cum să ajungă singur la vila noastră, pe jos.

— Singur, se minunase soția lui. Nu crezi că ai fost cam nesăbuit?

— Ba da, răspunsese tatăl Luciei, dar nici pe departe atât de nesăbuit pe cât ar fi fost să-l aduc înlănțuit până aici. Acum e liber să fugă. Am vrut să-l pun să aleagă dacă vrea să trăiască în casa noastră sau dacă îi surâde mai mult o altă soartă. Am văzut că dovada mea de încredere l-a luat prin surprindere și i-a mai înseninat puțin fața. Mi-a zis – într-o greacă foarte îngrijită, fiindcă e cu educație aleasă: „Și ce am de făcut, sire, odată ce ajung la vila dumneavoastră?” I-am spus să întrebe de Marcipor, care îl va îndruma. A încuviințat din cap și a rămas frământând în mâini lanțurile ruginite pe care i le dezlegasem de la încheieturi. „Aruncă-le”, i-am spus. Apoi am urcat în car și am pornit spre casă.

— Mă întreb dacă-l vei mai vedea vreodată, răspunsese mama, iar în loc de răspuns, Marcipor se înfățișă în cadrul ușii.

— Stăpâne, a sosit un tânăr corintian, zisese Marcipor. Zice că este de-al nostru.

— E adevărat, răspunsese Gallio, încântat de asemenea veste. L-am cumpărat azi-dimineață. O să-l pun în slujba fiului meu, deși Marcellus nu trebuie să afle nimic deocamdată. Hrănește-l cum se cuvine, trimite-l să facă o baie și dă-i straițe curate. A stat multă vreme întemnițat.

— Grecul a și făcut baie, stăpâne, răspunsese Marcipor.

— Foarte bine, încuviințase tata. Ai fost foarte grijuliu.

— Nici n-am apucat să mă gândesc la asta. Tocmai coboram în grădină, ca să văd cum merge plantarea butașilor de trandafiri, când se înfățișă grecul. În vreme ce îmi spunea cum îl cheamă și că e de-al nostru, a zărit bazinul cu apă...

— Vrei să spui că a îndrăznit să intre în bazinul nostru? se burzuluiise mama Luciei.

— Să-mi fie cu iertare, răspunsese Marcipor. S-a petrecut atât de repede, încât n-am apucat să-l împiedic. Grecul s-a repezit într-un suflet, azvârlindu-și hainele pe jos, și s-a aruncat în apă. Îmi cer iertare pentru această neplăcere. Bazinul va fi golit îndată și curățat cu cea mai mare grijă.

— Foarte bine, Marcipor, îi spusese tata. Dar să nu-l dojenești, ci doar să-l înveți să nu mai repete isprava asta. După ce Marcipor ieși din încăpere, bărbatul începu să râdă.

— Tânărul tău ar fi trebuit să știe că așa ceva nu se cuvine, zisese mama.

— Fără îndoială că știa, răspunsese el. Dar nu pot să-l condamnm. Când a văzut atâta apă – la cât se simțea de murdar – probabil că și-a pierdut pentru o clipă uzul rațiunii.

Un lucru e sigur, cugeta Lucia în sinea ei, Marcipor nu fusese prea aspru cu sârmanul Demetrius, deoarece, din acea zi, s-a purtat cu el precum cu propriul copil. Într-adevăr, legătura dintre ei era atât de strânsă, încât sclavii care au venit după aceea aveau adesea impresia că Marcipor și Demetrius ar fi fost neamuri.